

15-Iyul, 2025-yil

TA‘LIMDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASHDA O‘QITUVCHILAR MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Olimov Temir Xasanovich

Osiyo xalqaro universiteti professori, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori

Komilova Mijgona Baxodirovna

Osiyo Xalqaro universiteti, Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti magistranti

Annotasiya: *Ushbu maqolada zamonaviy axborot texnologiyalarning ta‘limdagi o‘rni va o‘qituvchining ilg‘or texnologiyalardan o‘quv jarayonida foydalanish malakasini shakllantirish ahamiyati haqida fikr yuritilgan.*

Kalit sozlar: *o‘qituvchi, texnologiya, axborot, malaka, ta‘lim, o‘quv jarayoni.*

Аннотация: *В статье рассматривается роль современных информационных технологий в образовании и важность развития навыков учителей по использованию этих передовых технологий в образовательном процессе.*

Ключевые слова: *учитель, технологии, информация, навыки, образование, процесс обучения.*

Abstract: *This article discusses the role of modern information technologies in education and the importance of forming the teacher's skills in using advanced technologies in the educational process.*

Keywords: *teacher, technology, information, skills, education, educational process.*

Har bir o‘qituvchining o‘ziga xos o‘rni uning pedagogik mahorat sohibi bo‘lishi, o‘z sohasining yuksak bilimi, pedagogik mahorati, axloqiy fazilati bilan bog‘liq. Ana shunday shaxsiy fazilatlar qatorida o‘qituvchining axborot texnologiyalarini egallashi va ulardan o‘z faoliyatida foydalana olishi muhim jihatlardan biridir. Zamonaviy o‘qituvchilardan ta‘lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, bu texnologiyalardan samarali foydalanish malakalarini shakllantirish talab etiladi. Binobarin, zamonaviy o‘qituvchidan axborot texnologiyalari bo‘yicha savodxonligini oshirish, doimiy ravishda mustaqil o‘rganish va axborot texnologiyalarini o‘rganilayotgan fanlarga qo‘llash, darsni tashkil etish ko‘nikmasini shakllantirish talab etiladi.

O‘qituvchining kasbiy-pedagogik faoliyatida ilg‘or pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanishi uning kasbiy mahoratini, o‘qitish uslublarini boyitadi. Demak, o‘qituvchining o‘quv-tarbiya jarayonida samarali faoliyat yuritishi uchun pedagogik texnologiyani yaxshi bilishi, yangi metodlarni yarata olishi, ijodiy pedagogik mahoratga ega bo‘lishi zarur.

Pedagogik mahoratga erishish uchun o‘qituvchidan quyidagilar talab qilinadi: pedagogik takt va hodisalarni umimlashtirish qobiliyati, pedagogik faoliyati va o‘qituvchilarining faoliyatini boshqara olish qobiliyati, yuqori bilim, ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lishi.

15-Iyul, 2025-yil

Hozirgi davrning asosiy tamoyili shundaki, biz globallashtirish va giper-axborotlashgan jamiyatda yashayapmiz. Prezidentimizning “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida” gi 11.09.2023 yildagi PF-158-sonli farmonida ko‘rsatilganidek, “tez o‘zgarib borayotgan murakkab va muhim masalalarni hal etishda, yoshlarni zamonaviy bilim, yuksak ma’naviyat va ma’rifat asosida tarbiyalash va dunyoqarashini shakllantirishdir”. Shuningdek, mamlakatimizda axborot va ta’lim sohasida internet resurslaridan foydalanishga oid ko‘plab qonun va qarorlar qabul qilinib, amaliyotga tatbiq etilmoqda.

Axborot texnologiyalari sohasi o‘qituvchi uchun zarur bo‘lgan sohalardan biridir. O‘qituvchi tizimni o‘zlashtirishga, bu boradagi yangiliklardan xabardor bo‘lishga qiziqadi. Binobarin, malakali o‘qituvchi ta’lim muassasalarida o‘quvchilarga ta’lim mazmunini axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda va zamon talablaridan kelib chiqib tushuntirishi maqsadga muvofiqdir.

Zamonaviy axborot texnologiyalari zamonaviy kompyuter va tarmoq vositalaridan foydalanishga asoslangan. Axborot texnologiyalari deganda ob’ekt, jarayon yoki hodisa (axborot mahsuloti) holati to‘g‘risida yangi sifatidagi ma’lumotlarni olish uchun ma’lumotlarni (birlamchi ma’lumotlarni) yig‘ish, qayta ishlash va uzatish vositalari va usullaridan foydalanadigan jarayon tushuniladi.

O‘qituvchi nafaqat o‘z fanlari bo‘yicha fundamental bilimlarga ega bo‘lishi, balki bu bilimlarni o‘quvchilarga yetkaza olishi yo‘llarini zamonaviy tarzda tashkil etish, axborot texnologiyalarning o‘ziga xos imkoniyatlarini bilishi va ularni o‘quv jarayonida qo‘llay olishi, o‘quv quroli sifatida foydalana olishi kerak. Axborot texnologiyalaridan foydalanish turli didaktik materiallar majmuasini yaratishga imkon beradi: testlar, mustaqil topshiriqlar, baholashlar, interfaol testlar va modullar, turli vazifalar to‘plami, elektron darsliklar va boshqalar. Shundan kelib chiqqan holda o‘qituvchilar axborot texnologiyalar sohasida nimalarni bilishi kerak:

-qo‘yilgan o‘quv vazifalariga muvofiq elektron darsliklardan, boshqa o‘quv qo‘llanmalaridan disklardagi va internet tarmog‘idan ma’lumotlarni topib, baholay, tanlay va aks ettira olish;

- ko‘rgazmali kompyuterga qo‘llanilayotgan dasturni o‘rnatish, proyeksiyalash uskunasiidan foydalanish, elektron didaktik materiallar yaratish usullarini o‘zlashtirish;

- ma’lumotni ta’lim muammolarini hal qilish uchun samarali bo‘lgan shaklda o‘zgartirish va taqdim etish, mavjud manbalardan o‘z o‘quv materialini yaratish, turli ma’lumotlarni umumlashtirish, taqqoslash, qarama-qarshi qo‘yish va o‘zgartirish;

- o‘quv jarayoni uchun zarur bo‘lgan materiallarni optimal tarzda taqdim etish uchun dasturiy ta’minotni (matn va elektron jadval muharrirlari, bukletlar yaratish dasturlari, veb-saytlar, taqdimotlar) tanlay olish va ulardan foydalana olish;

- talabalarining o‘quv faoliyatini tashkil etish vositalaridan (test dasturlari, elektron ish daftarlari va boshqalar) samarali foydalanish.

- shaxsiy elektron portfolio va talabalar portfelini tuza olish;

15-Iyul, 2025-yil

- tarmoq kommunikatsiya loyihalari (olimpiadalar, tanlovlar,) doirasida talabalarning ishini tashkil etish, o‘quv jarayonini masofadan turib qo‘llab-quvvatlash. O‘quvchilar qobiliyatlarni egallash faqat amaliyot orqali mumkin. Shuning uchun o‘qituvchi tomonidan o‘quv materiallarini amaliy yo‘naltirishga ko‘proq e‘tibor berilishi kerak. O‘qituvchining bugungi kundagi vazifasi o‘z fanini o‘qitishning mazmuni va usullarini kengroq ko‘rib chiqishga harakat qilishdir. Axbotot texnologiyalar kompetensiyasini tashkil etuvchi an'anaviy intizom bilan bog‘liq ko‘nikmalar va malakalarni birlashtirishga harakat qilish talab etiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida 11.09.2023 yildagi PF-158-son farmoni.
2. Шоназаров З. У. Навыки учителя и способы использования информационных технологий в образовательном процессе, Психология и образования, №4 (106), 2023 й.
3. Olimov, T. H. (2019). SPIRITUAL AND MORAL ASPECTS OF THE FORMATION OF CIVIL CULTURE IN FUTURE SPECIALISTS OF HIGHER EDUCATION. Theoretical & Applied Science, (12), 662-665.
4. Olimov, T. H. (2020). The image of a modern teacher in the formation of civic culture among future highly educated specialists. Pedagogical skill-Bukhara, 5.
5. Olimov, T. H. (2019). Development issues of civil society and culture in the work of Eastern thinkers. Pedagogical skill-Bukhara, 2.
6. Olimov, T. H. (2016). Formation of self-awareness in youth. Social and humanitarian sciences in the educational system.-Tashkent, 4.
7. Olimov, T. (2020). BO‘LAJAK OLIY MA‘LUMOTLI MUTAXASSISLARDA FUQAROLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING AYRIM YO‘NALISHLARI. FAN, TA'LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI, 1(1), 20-27.
8. Xolboyeva, G., & Olimov, T. (2023). O ‘SMIRLAR MA’NAVIYATINI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Ilm-fan va ta'lim, 1(7).
9. Xolboyeva, G., & Olimov, T. (2023). O ‘SMIRLARDA STRESSLI VAZIYATLARDA KOPING XULQ-ATVOR STRATEGIYALARI NAMOYON BO ‘LISHINING IJTIMOY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Ilm-fan va ta'lim, 1(7).
10. Olimov, T. THE ROLE OF NATIONAL SPIRITUALITY AND VALUES IN THE DEVELOPMENT OF CIVIL CULTURE IN FUTURE SPECIALISTS WITH HIGHER EDUCATION